EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 13.10.2005
KOM(2005) 486 lopullinen

KOMISSION TIEDONANTO
EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE SEKÄ ALUEIDEN KOMITEALLE

Euroopan vammaisten teemavuoden 2003 täytäntöönpanosta, tuloksista ja yleisestä arvioinnista (Euroopan komission toimittama neuvoston päätöksen 2001/903/EY 13 artiklan mukaisesti)

{SEK(2005) 1252}

SISÄLLYSLUETTELO

Täytäntöönpano ja keskeiset toimet EU:n tasolla 3

Täytäntöönpano ja keskeiset toimet kansallisella tasolla 7

Teemavuoden kampanjan keskeiset tulokset 9

Liite 1: Backgournd 11

Liite 2: Financial issues 13

Liite 3: Detailed breakdown of expenditure commitments in 2002 and 2003 (Budget Line 04 04 05 ex B5 806) 14

Liite 4: Overall assessment and long-term policy outlook 15

Liite 5: External evaluation of the EYPD Campaign 16

Täytäntöönpano ja keskeiset toimet EU:n tasolla

Euroopan vammaisten teemavuoden kampanjan painopisteiden määrittely ja kampanjan täytäntöönpano EU:n tasolla oli prosessi, jossa oli paljon osanottajia. EU:n ja kansallisella tasolla toteutetut toimet vaativat laajaa koordinointia, ja toimintaan oli saatava mukaan useita keskeisiä yhteistyökumppaneita ja erityisesti Euroopan vammaisfoorumi, joka on vammaisia Euroopan tasolla edustava hallituksista riippumaton kattojärjestö. Teemavuotta koskevan komission toimintamallin olennainen piirre ja vammaisalan toiminnan perusperiaate oli se, että vammaiset ja heidän edustajansa oli saatava mukaan kaikkiin teemavuoden kampanjan suunnittelun ja täytäntöönpanon keskeisiin vaiheisiin.

Tärkein sysäys Euroopan vammaisten teemavuoden toteuttamiselle tuli vammaisilta itseltään. Euroopan vammaisfoorumin lobattua asian puolesta komissio vahvisti suhteitaan vammaisfoorumiin vuonna 2002 ja kuuli sitä ja muita tahoja laaja-alaisesti teemavuoden valmistelujen yhteydessä ja koko vuoden 2003 ajan. Näin varmistettiin, että vammaisten omat näkemykset otettiin huomioon ja että heidän edustajansa pystyivät laatimaan tärkeimmät teemavuoden aikana välitettävät viestit. Komissio halusi lisäksi käyttää teemavuoden kampanjaa oman vammaisuutta koskevan toimintamallinsa edistämiseen ja tuoda esiin EU:n tasolla tarkastelemansa politiikkaan liittyvät näkökohdat. Koska teemavuotta varten omaksuttu toimintamalli oli joustava ja koska hajautetulla toimintatavalla varmistettiin eri osapuolten tuntevan kampanjan omakseen, kampanjassa voitiin antaa mahdollisuus kaikille eri järjestöille esittää omia näkemyksiään, vaikka nämä eivät välttämättä aina olleetkaan yhteneväisiä.

Komissio käynnisti teemavuoden toteuttamista ja kehittämistä varten yhteistyössä kumppaneidensa (erityisesti Euroopan vammaisfoorumin) kanssa erityisen tiedotus- ja edistämiskampanjan. Kampanjan päätavoitteena oli antaa teemavuodelle selkeä identiteetti niin visuaalisesti kuin sellaisen sanoman avulla, joka vahvistaisi aloitteen EU-luonnetta mutta samalla myös jäsenvaltio-, alue- ja paikallistasolla toteutettuja toimia. Kampanjaa johti PR-konsulttiyritys Ogilvy.

Kampanjan ydinajatuksena oli toteuttaa vuoden kestävä vammaisten marssi kautta Euroopan. Koska vammaisten oikeudet ovat ihmisoikeuskysymys, tällä toiminnalla haluttiin laittaa vammaiset muutokseen tähtäävän kampanjan etulinjaan. Komissio halusi välttää perinteisen ulkopuolisin voimin toteutetun edistämiskampanjan ja saada vammaiset ottamaan teemavuoden käsitteen omakseen varmistamalla, että he olivat suoraan mukana kampanjan edistämisessä, ja rohkaisemalla heidän panostaan ja osallistumistaan. Iskulause ”Hyppää kyytiin!” kehitettiin kampanjaa varten korostamaan teemavuoden osallistuvaa luonnetta. Kampanjan tukena kiersi bussi maasta toiseen vuoden 2003 aikana. Bussilla korostettiin kampanjan Euroopan laajuista luonnetta kokoamalla yhteen kaikki kansalliset kampanjat ja sanomat ja korostamalla sitä, että vammaisasia koskettaa koko EU:ta huolimatta osallistuvien maiden luontaisista eroista. Kampanjabussi osallistui vuoden 2003 aikana 211 tapahtumaan 181 kaupungissa 16 maassa ja ajoi 45 000 kilometrin mittaisen matkan.

Kampanjaan valittu logo oli selvästi erottuva ja helposti tunnistettavissa. Logo löytyi helposti useilta Internet-sivuilta yhteisön nykyisillä 20 kielellä sekä bulgarian, romanian ja turkin

kielillä. Kampanjan sääntöjen mukaisesti kaikkia järjestöjä ja yksityishenkilöitä, jotka halusivat osallistua teemavuoden kampanjaan, kannustettiin käyttämään logoa.

Koko teemavuosikampanjan tukemiseksi ja apuvälineen tarjoamiseksi järjestöille ja yksityishenkilöille, jotka halusivat osallistua teemavuoteen, perustettiin EU:n laajuinen www-sivusto. Tämä www-sivusto (www.eypd2003.org) oli täysin interaktiivinen ja helppokäyttöinen[1], ja kaikki keskeiset osa-alueet ja toiminnot olivat käytettävissä kaikilla yhteisön kielillä. Toisin kuin aiemmissa EU:n teemavuosikampanjoissa kolmannet osapuolet saattoivat luoda www-sivuston kautta sivuja mainostaakseen toimiaan tai tapahtumia, ladatakseen asiakirjoja ja luodakseen yhteyksiä. Tämän ansiosta ne, joilla ei tavallisesti olisi ollut tarvittavia valmiuksia, saattoivat olla esillä Internetissä koko teemavuoden ajan. Teemavuotta koskevien perustietojen lisäksi sivusto sisälsi lisäksi linkit osallistuvien maiden virallisille teemavuoden sivustoille sekä tapahtumakalenterin ja valokuvia, ja sivusto saatettiin päivittäin ajan tasalle teemavuoden marssia ja bussia koskevilla uutisilla.

Lisäksi komissio käynnisti kaksi ehdotuspyyntöä EU:n tasolla. Ensimmäinen liittyi EU:n tasolla toteutettaviin tiedotuskampanjoihin, joilla tuettiin teemavuoden pääkampanjaa ja jotka oli suunnattu kampanjan yleisen kohderyhmän sisällä tietyille väestöryhmille. Yksi esimerkki tästä oli Kuurojen Euroopan unionin[2] laatima innovatiivinen kampanja. Sillä luotiin teemavuotta varten erityinen www-sivusto, jolla tiedot olivat saatavilla osallistuvien maiden tärkeimmillä viittomakielillä. Toinen ehdotuspyyntö liittyi valtioiden rajat ylittäviin hankkeisiin. Komissio antoi taloudellista tukea muutamille suurille hankkeille, minkä ansiosta tuensaajat muutamista jäsenvaltioista saattoivat yhdessä järjestää hankkeen teemavuoden tavoitteiden ja päämäärien tukemiseksi.

Toinen komission EU:n tasolla teemavuoden tueksi toteuttama keskeinen toimi oli yritysten osallistumista edistävä ohjelma. PR-yritys Ogilvyn tuella ohjelmalla pyrittiin saamaan suuria yrityksiä mukaan teemavuoden kampanjaan antamalla niille tilaisuus osallistua ainutlaatuiseen hankkeeseen ja kannustamalla niitä tekemään teemavuotta tunnetuksi ja tukemaan sitä ja toteuttamaan erityistoimia. Näitä toimia edistettiin tavoitteena vahvistaa jo olemassa olevia myönteisiä toimintamalleja vammaisuuden osalta ja omaksua sosiaalisesti vastuullinen toimintamalli vammaisiin nähden edistämällä työllistymis- ja kouluttautumismahdollisuuksia, kehittämällä kaikkien tarpeet huomioivia (design-for-all) tuotteita ja palveluita, edistämällä esteettömyyttä jne.

Vaikka vastuu teemavuoden kampanjan ja EU:n tasolla toteutettujen toimien valvonnasta kuului komission työllisyys- ja sosiaaliasioiden pääosastolle, toimintaan oli mahdollista saada mukaan kaikki yksiköt, joiden työ liittyi jotenkin vammaiskysymyksiin, ja varmistaa, että teemavuosi oli erityisten toiminnan painopisteiden joukossa vuonna 2003. Tämä oli seurausta erityisesti siitä, että lukuisat komissaarit ja pääosastot sitoutuivat teemavuoden tavoitteisiin, ja yleisemmin halusta saada vammaisnäkökohdat osaksi kaikkea politiikkaa. Esimerkkeinä voidaan mainita seuraavat: koulutus-, nuoriso- ja kulttuurialoilla toteutettavien eri toimintaohjelmien puitteissa tapahtuville erityisille hankkeille myönnettävän rahoituksen lisääminen, komission hyväksymät vammaisten työhönottoon liittyvät tarkistetut toimintaohjeet (K(2003)4362), silloisiin ehdokasmaihin liittyvien suhteiden alalla toteutettavat toimet vammaiskysymyksissä sekä lukuisat toimet tietoyhteiskuntapolitiikan

---

[1] WAI-AA-standardi – käytettävissä olevien resurssien ja sivuston interaktiivisen luonteen vuoksi sivusto ei voinut saada AAA-luokitusta.

[2] http://www.eudeaf2003.org/

alalla, kuten tietoyhteiskunnan palvelujen saatavuutta käsittelevä konferenssi[3]. EY:n yhteinen tutkimuskeskus käsitteli jälkimmäistä aihetta myös teknisen tutkimuksen kannalta. Vammaiskysymystä käsittelevä yksikköjen välinen ryhmä koordinoi menestyksekkäästi suurta osaa tästä työstä ja varmisti, että yhteisön politiikan eri alat täydensivät toisiaan mahdollisimman hyvin.

Keskeisen sanoman vahvistamiseksi ja EU:n sitoumuksen osoittamiseksi teemavuoden kampanja otettiin useissa tärkeissä eurooppalaisissa tapahtumissa ja konferensseissa niiden keskeiseksi osatekijäksi joko keskittymällä yksinomaan vammaiskysymykseen tai sisällyttämällä tiettyjä vammaisuuteen liittyviä näkökohtia osaksi laajempaa ohjelmaa. Yksi esimerkki tästä oli eurooppalainen liikkuvuuden viikko[4] vuonna 2003 vammaisten esteetöntä liikkumista koskevien näkökohtien tuomiseksi esille. Myös EU:n erillisvirastot osallistuivat teemavuoteen ja toteuttivat erityistoimia teemavuoden tavoitteiden tukemiseksi.[5] Useat EU:n toimielimistä antoivat myös oman panoksensa teemavuoteen toimillaan (kuten uudistamalla pääsyä www-sivuilleen tai tarkastelemalla rakennustensa esteettömyyttä) tai erityistapahtumilla. Näistä mainittakoon Euroopan parlamentin[6] isännöimä ja Euroopan vammaisfoorumin ja komission tuella järjestetty Euroopan vammaisten parlamentti -tapahtuma, alueiden komitean[7] järjestämä konferenssi vammaispolitiikan alueellisesta ulottuvuudesta sekä Euroopan talous- ja sosiaalikomitean[8] järjestämä tilaisuus vammaisten integroimisesta yhteiskuntaan ja työelämään Euroopassa. Muutkin eurooppalaiset järjestöt antoivat oman panoksensa teemavuoteen erityistoimilla ja -tapahtumilla. Euroopan erityisopetuksen kehittämiskeskus (EADSNE) järjesti koulutuksen ja kulttuurin pääosaston tuella Euroopan parlamentissa tilaisuuden, jossa kuultiin erityisopetusta tarvitsevia nuoria. Nuorilla, jotka olivat peräisin 22:sta eri maasta, oli tilaisuus esittää tuntemuksiaan, ajatuksiaan ja toiveitaan koulutuksensa ja tulevaisuutensa osalta. Kuulemisen yhteydessä pidettiin näyttely, jossa oli esillä aineistoa ja tietoa Leonardo-, Nuoriso-, Minerva- ja Grundtvig-ohjelmia edustavilta näyttelyyn erikseen kutsutuilta EY:n hankkeilta sekä EASDNElta ja UNESCOlta. ”Europe 21” järjesti tilaisuuden yritysten sosiaalisesta vastuusta ja vammaiskysymyksistä,[9] ja Euroopan standardointijärjestöt järjestivät konferenssin siitä, miten niiden työ voisi auttaa esteettömyyden toteutumista kaikkien kannalta.[10][11][12] Tässä oli vain muutama esimerkki niistä sadoista erityistoimista ja -tapahtumista, joita EU:n tasolla toteutettiin.

Näiden eri toimien koordinoimiseksi ja erityisesti EU:n tasolla toteutettavien toimien koordinoimiseksi kansallisella tasolla toteutettavien erityisten teemavuoteen liittyvien toimien ja kampanjoiden kanssa komissio perusti jo tammikuussa 2002 neuvoa-antavan komitean.

---

3 http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/03/1375
http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/03/1183
http://voice.jrc.it/events/ev2003/eaccessibility/_eaccessibility_en.htmhttp://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/03/1183&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en

4 http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/03/1240

5 http://europe.osha.eu.int/good_practice/person/disability/

6 http://www.europarl.eu.int/comparl/empl/conferences/20031110/default_en.htm

7 http://www.cor.eu.int/document/en/rioja_16_17_dec.pdf

8 http://www.esc.eu.int/pages/en/acs/events/28_11_03_disabilities/final_programme_en.pdf

9 http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/02/623

10 http://www.cenelec.org/NR/exeres/09E16A1B-E757-4F85-B542-872A21C7C15F.htm

11 http://www.cenorm.be/cenorm/news/pressreleases/guidelines.asp

12 http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/03/161

Komitea jatkoi toimintaansa vuoden 2004 loppuun saakka. Sen tehtävänä oli koordinoida teemavuotta koskevien toimenpiteiden ja sille myönnettävän taloudellisen tuen valmistelua, valvoa teemavuoden tiedotus- ja edistämiskampanjaa ja kehitellä vammaiskysymyksiin liittyviä keskeisiä sanomia. Komiteassa oli mukana osallistuvien maiden edustajia, silloisten ehdokasmaiden tarkkailijoita, Euroopan vammaisfoorumin[13] edustajia ja muita asiaan liittyviä tahoja, kuten European Association of Service Providers for People with Disabilities[14]. Työmarkkinaosapuolia pyydettiin mukaan komiteaan, mutta ne eivät vastanneet kutsuun.

Komitea teki tärkeitä päätöksiä kokonaistuen myöntämisestä osallistuville maille teemavuoteen liittyvien hankkeiden ja toimien yhteisrahoituksen tukemiseksi. Lisäksi se hyväksyi kampanjaan kuuluvia keskeisiä elementtejä, kuten logon valinnan (joka ensimmäistä kertaa EU:n kampanjoiden historiassa valittiin Internetissä järjestetyllä äänestyksellä) ja toiminnan edistämiseen liittyviä tuotteita. Se myös hyväksyi joukon yhteisiä kriteereitä yhteisrahoitettavien hankkeiden valintaa varten, jotta varmistettaisiin, että neuvoston päätöksessä asetetut teemavuoden keskeiset tavoitteet otettaisiin huomioon. Tällä toimintamallilla haluttiin lisäksi varmistaa, että kaikkia eri osallistujamaissa yhteisrahoitusta hakevia kohdeltaisiin tasapuolisesti. Komitean jäsenet pyrkivät lisäksi toimimaan välittäjinä EU:n ja kansallisen tason täytäntöönpanossa erityisesti koordinoimalla toimintaansa kansallisten koordinointielinten työn kanssa. Komitea työskenteli lisäksi tiiviisti yhdessä EU:n kahden puheenjohtajavaltion (Italian ja Kreikan) kanssa vuonna 2003 ja varmisti näin, että teemavuoden kampanjalla oli selkeä poliittinen profiili puheenjohtajavaltioiden toiminnassa.

Komitealla oli keskeinen rooli varmistettaessa teemavuoden onnistuminen. Kaikista tärkeistä päätöksistä sovittiin pääsääntöisesti yksimielisesti, ja komitea saattoi hyötyä kaikkien sen työskentelyyn osallistuvien kokemuksesta ja sitoutumisesta. Tämä edellytti kaikkien komitean jäsenten laaja-alaista panosta ja omistautuneisuutta teemavuoden valmistelun, toteuttamisen ja seurannan aikana.

[13] http://www.edf-feph.org/
[14] http://www.easpd.org/

Täytäntöönpano ja keskeiset toimet kansallisella tasolla

Osallistuvien maiden oli kansallisella tasolla perustettava kansallinen koordinointielin. Teemavuodesta tehdyn neuvoston päätöksen mukaisesti tämän elimen vastuulla oli kehittää teemavuoden kansalliset strategiat tai painopisteet, valvoa kokonaistuen täytäntöönpanoa, varmistaa vammaisten osallistuminen päätöksentekoprosessiin sekä hallinnoida ehdotuspyyntöä, jonka myötä taloudellista tukea myönnettiin erityisille teemavuotta tukeville toimille. Vuoden 2002 aikana kansallisilla koordinointielimillä oli merkittävä rooli valmistelutoimien toteuttamisessa, teemavuoden tavoitteista tiedottamisessa sekä useimmissa tapauksissa vuoden 2003 teemavuoden kansallisella tasolla käynnistävän tapahtuman järjestämisessä. Koordinointielin liittyi useimmissa osallistuvissa maissa johonkin kansalliseen ministeriöön tai oli osa sellaista. Vammaisten edustajat osallistuivat kaikissa maissa näiden elinten toimintaan, kuten neuvoston päätöksessä edellytettiin.

Näiden kansallisten elinten työllä oli suuri merkitys teemavuoden onnistumisessa. Lisäksi ne auttoivat laajentamaan teemavuoden toimintakenttää eri maiden tilanteeseen ja vammaisten erityistilanteeseen sopivaksi. Kansallisten koordinointielinten rakenne vaihteli huomattavasti maasta toiseen. Joissakin maissa luotiin varsin iso koordinointielin, jossa oli edustajia useista eri eturyhmistä. Toisissa maissa pääpaino oli muutamien sellaisten avainhenkilöiden työpanoksessa, joilla oli erityiskokemusta vammaiskysymyksistä. Kansallisten elinten tukena toimi usein alueellisia tai paikallisia ryhmiä, jotka oli perustettu nimenomaan teemavuoden kampanjaan osallistumista varten, tekemään teemavuotta mahdollisimman laajalti tunnetuksi paikallistasolla sekä saamaan erityisesti vammaisjärjestöt aktiivisesti mukaan teemavuoden toimintaan.

Teemavuoden ulkopuolinen arviointi vahvistaa kansallisissa koordinointielimissä mukana olleiden valtavan sitoutumisen toimintaan. Useat heistä työskentelivät korvauksetta. Heidän panoksellaan oli olennainen osuus teemavuoden tavoitteiden saavuttamisessa kansalaisia lähimpänä olevalla tasolla. Useat joutuivat toimimaan vähäisillä resursseilla ja käsittelemään lukuisia kampanjaan osallistumista koskevia hakemuksia. Muutamat osallistuvista maista perustivat erityisiä paikallisia komiteoita tukemaan järjestelyjä ja toimia vuoden aikana ja varmistamaan keskeisten vammaisjärjestöjen osallistumisen. Useimmat niistä koordinointielimissä mukana olleista, joita kuultiin asiasta, katsoivat, että vammaisten mukaan saaminen tällä tavalla tasoittaisi tietä vammaisjärjestöjen ja viranomaisten suuremmalle yhteistyölle. Lisäksi useat maat päätyivät hankkimaan koordinointielimiin mukaan paikallisviranomaisten organisaatioita ja kansallisen tason työmarkkinaosapuolten edustajia. EU:n tason tilannetta heijastellen yritysten osallistumista rohkaistiin joissakin maissa kansallisella tasolla. Toisissa taas mukaan saatiin taidejärjestöjen ja vapaaehtoiselinten edustajia. Joissakin maissa kansallisissa koordinointielimissä oli mukana poliittisia puolueita.

Kaikissa osallistuvissa maissa käynnistettiin ehdotuspyyntöjä hankkeiden vetäjien kannustamiseksi hakemaan yhteisrahoitusta erityistoimien ja -toimenpiteiden tukemiseksi teemavuoden eri tavoitteiden mukaisesti. Toimintamalli vaihteli jälleen maasta toiseen. Toisissa maissa annettiin etusija isoille, usein kansallisen tai alueellisen tason, hankkeille tietyn vaikutuksen aikaan saamiseksi. Toisissa maissa keskityttiin pienempiin paikallisiin hankkeisiin, jolloin teemavuoteen saattoivat osallistua useammat järjestöt. Useimmissa maissa saatiin hakemuksia tuhansilta hankkeilta, ja lähes 800:aa hanketta tuettiin teemavuodelle myönnetyillä EU-varoilla. Useissa maissa päädyttiin kuitenkin antamaan lisärahoitusta muidenkin hankkeiden tukemiseen, ja ulkopuolisesta arvioinnista käy ilmi, että useissa maissa

hankkeet, joille ei voitu myöntää EU:n ja kansallisen tason rahoitusta, onnistuivat hankkimaan rahoitusta muista lähteistä. Lisäksi muista EU:n toimista ja ohjelmista saatu hankerahoitus lisäsi käytettävissä olevaa taloudellista tukea. Hajautetulla toimintamallilla onnistuttiin näin järjestämään valtava tuki teemavuodelle ja lisäämään osallistujien sitoutumista kampanjaan. Komissiolle tämä toimintamalli aiheutti erityisiä koordinointivaikeuksia, koska sen oli mukauduttava kunkin osallistuvan maan omaksumaan toimintamalliin. Hajautettu toimintamalli vaikeutti lisäksi valtioiden rajat ylittävien hankkeiden toteuttamista, koska oli otettava huomioon kunkin maan erilaiset rahoitusjärjestelyt ja painopisteet. Koordinointielinten edustajat olivat kuitenkin erittäin tyytyväisiä teemavuoden toteutustapaan ja hajautettuun rakenteeseen sekä komission koordinointitoimintaan.

Useimpien kansallisten koordinointielinten keskeisiin tehtäviin kuului myös auttaa järjestämään teemavuoden bussin reittiä sen ajaessa kunkin osallistuvan maan halki. Useat koordinointielimet pitivät huolen siitä, että bussi osallistui teemavuotta varten järjestettyihin tapahtumiin tai ajoittivat tapahtumat bussin aikatauluun. Näillä tapahtumilla tavoitettiin tuhansia katsojia ja osallistujia, ja lisäksi bussi herätti tiedotusvälineiden kiinnostuksen. Siitä kirjoitettiin tuhansia artikkeleita ja sitä käsiteltiin televisio-ohjelmissa. Komissio hankki lisäksi kussakin maassa avukseen erityisiä kampanjan tukihenkilöitä, joilla oli yleisvastuu bussista ja sen reitistä maansa alueella. Useimmat näistä kampanjan tukihenkilöistä nimitti Euroopan vammaisfoorumi. Komission sopimuspuolena oleva PR-yritys järjesti heille erityiskoulutusta, jotta he voisivat hyötyä bussista mahdollisimman paljon. Useimmat osallistuvat maat perustivat kampanjan edistämisen tueksi erityisiä kansallisia www-sivustoja, joilta oli linkki teemavuoden pääsivustolle ja joilla annettiin kunkin maan ihmisille suunnattua tietoa. Lisäksi komissio perusti asiantuntijaryhmän kanssa jäsenvaltioihin tiedotusvälineiden verkoston, joka tuki kansallisen koordinointielimen tiedotusvälineisiin kohdistuvaa toimintaa ja mainosti teemavuoden kampanjaa.

Teemavuoden ulkopuolisesta arvioinnista käy selvästi ilmi, että hajautetun toimintamallin käyttö tehosti kampanjaa ja lisäsi sen tuotosta sekä vahvisti teemavuoden yleisvaikutusta kansallisella tasolla. Teemavuoden yleinen EU-ulottuvuus säilytettiin hankkeiden valinnassa käytetyillä yhteisillä kriteereillä, teemavuoden kampanjan logolla ja iskulauseella sekä teemavuoden bussilla. Kuten jäljempänä käy ilmi, kampanjan suurelta osin kansallinen painotus auttoi maksimoimaan teemavuoden taloudellisen vaikutuksen: toimintaan saattoi osallistua tuhansia järjestöjä, jotka antoivat oman erityispanoksensa teemavuoden tavoitteisiin.

Teemavuoden kampanjan keskeiset tulokset

Teemavuoden kampanjan keskeisiin haasteisiin kuului edistää vammaisuuteen liittyvien tärkeimpien näkökohtien laajempaa ymmärrystä ja hyväksyntää. Komission puolesta järjestettiin syyskuussa 2003 teemavuotta koskeva mielipidemittaus[15], jossa EU:n kansalaisilta kyseltiin heidän näkemyksiään vammaisuudesta teemavuoden yhteydessä. Kyselystä paljastui, että kolmasosa EU:n väestöstä oli tietoinen teemavuodesta ja sen tavoitteesta. Kun otetaan huomioon kampanjan luonne, kansalaisten huomion vuonna 2003 saavuttaneiden kansainvälisten tapahtumien määrä sekä käytettävissä olleet resurssit kampanjan toteuttamiseksi EU:n ja kansallisella tasolla, tätä voidaan pitää erittäin myönteisenä tuloksena.

EU:n halki matkanneella kampanjabussilla oli olennainen vaikutus siihen, että teemavuoden kampanjan eurooppalainen luonne onnistuttiin tuomaan esiin. Se antoi vammaisille ja heidän järjestöilleen arvokkaan välineen heidän toimiensa tekemiseksi tunnetuksi ja auttoi tuomaan heidät esiin tiedotusvälineissä. Tämä näkyi esimerkiksi niistä lukuisista lehtiartikkeleista, joissa kerrottiin kampanjabussista. Bussi oli tehokas väline myös siinä mielessä, että sillä onnistuttiin tavoittamaan osallistuvissa maissa monta pienempää kaupunkia ja saamaan viesti perille sellaisille ihmisille, jotka eivät usein ole suoraan mukana tämänkaltaisissa Euroopan laajuisissa kampanjoissa.

Komission puolesta tehdyssä analyysissa, jossa tarkasteltiin erityisesti painettuja tiedotusvälineitä ja Internetiä, todettiin vammaisasioita koskevan uutisoinnin lisääntyneen EU:n laajuisesti vuonna 2003 suuresti – arviot vaihtelivat kolminkertaisesta aina yli kymmenkertaiseen. Keskimäärin uutisointi lisääntyi jäsenvaltioissa vähän yli 600 prosentilla, ja teemavuoden kampanja mainittiin nimenomaisesti yli puolessa näistä uutisista. Teemavuoden www-sivusto vaikutti lisäksi onnistuneen ja olleen tärkeä tekijä kampanjassa. Lähes 40 prosentissa teemavuotta käsitelleistä uutisista käytettiin sivustolta peräisin olevaa materiaalia, logoja tai kuvia, ja yli puolessa näistä uutisartikkeleista tai -ohjelmista mainittiin sivusto tai annettiin sen osoite. Tämä tilanne toistui myös kansallisella tasolla, jolloin viitattiin erityisesti kansallisiin teemavuoden www-sivuihin. Muutkin viralliseen teemavuoden sivustoon liittyvät tiedot vahvistavat sen olleen menestys: sivuilla oli keskimäärin yli 2 000 yksittäistä kävijää päivässä ja yli puoli miljoonaa yksittäistä kävijää vuoden 2003 aikana.

Yritysten osallistumista edistävää ohjelmaa voidaan myös pitää teemavuoden synnyttämänä myönteisenä tuloksena. Ohjelma sai useat osallistuvista yrityksistä sitoutumaan vammaiskysymyksiin tai vahvisti niiden jo pitkäaikaista sitoutumista asiaan. Muutamat ohjelmaan osallistuneet yritykset päättivät tältä osin jatkaa yhteistyötään tällä alalla Euroopan tason verkoston puitteissa.

Sitoutumista hajautettuun toimintamalliin voidaan kansallisella tasolla pitää keskeisenä tuloksena ja yhtenä tärkeimmistä syistä kampanjan onnistumiseen. Toimintamallin ansiosta voitiin vahvistaa kansalliset teemavuotta koskevat painopisteet ja varmistaa vammaisten osallistuminen koko kampanjakauden ajan. Suuri osa näistä yhteistyö- ja konsultaatiojärjestelyistä tulee jatkumaan, sillä monet jo aiemmin toiminnassa olleista tai

[15] http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/index/eurobar_highlights_en.pdf

vuoden 2003 aikana perustetuista elimistä päättivät jatkaa työtään vuoden 2003 jälkeenkin. Osallistuvien maiden toimittamat tiedot teemavuoden aikana EU:n rahoituksella, kansallisella rahoituksella, näiden yhdistelmällä tai muista lähteistä saadulla rahoituksella tuetuista hankkeista ovat antaneet erityisen myönteisiä tuloksia. Joissakin maissa jotkin näistä hankkeista saavat rahoitusta vielä vuoden 2003 jälkeenkin. Komission yhteistyössä osallistuvien maiden kanssa valitsemalla hajautetulla rahoitusmallilla on selvästi ollut erityisen suuri tukivaikutus kampanjaan.

Koska teemavuosi toteutettiin hajautetusti ja koska kansallisella, alueellisella ja paikallistasolla oli suuri vastuu toimista ja toimenpiteistä, kampanjan konkreettisia tuloksia on mahdotonta luetella tai kuvata. Tällaisia tuloksia löytyy tuhansittain niin osallistuvista maista kuin niiden ulkopuoleltakin. Tulokset voivat ilmetä useassa eri muodossa:

- uudet yhteistyökumppanuussuhteet julkisten, yksityisten ja hallituksista riippumattomien järjestöjen välillä

- valtavirtaistamisen parissa toimivien elinten ja järjestöjen sitoutuminen edistämään vammaisten oikeuksia, osallistumista ja integroitumista useilla eri aloilla (työllistyminen, koulutus, kulttuuri, urheilu, politiikka jne.)

- toimet, joilla edistetään vammaisasioiden tiedostamista ja ymmärtämistä

- toimenpiteet, joilla helpotetaan fyysistä pääsyä rakennettuun ympäristöön, liikennejärjestelmät mukaan luettuina

- toimenpiteet, joilla parannetaan pääsyä osalliseksi tietoyhteiskuntaan ja torjutaan siitä syrjäytymistä sekä edistetään tietoyhteiskunnan palvelujen saatavuutta

- uusi kansallinen lainsäädäntö vammaisten oikeuksien suojelemiseksi ja syrjimättömyysperiaatteen edistämiseksi

- säännöllinen raportointi vammaiskysymyksistä eri tasoilla

- toimenpiteiden kehittäminen vammaisten perheille annettavan tuen parantamiseksi.

Vammaisten teemavuosi pääsi tässä suhteessa tavoitteisiinsa, joihin kuuluivat tietoisuuden lisääminen, hyvien toimintatapojen vaihtaminen ja levittäminen sekä yhteistyön vahvistaminen eri sidosryhmien kesken.

Annex 1: Background

2003 was designated the European Year of People with Disabilities (EYPD) by the European Union[16], with the aim of raising awareness about the rights of the EU's disabled citizens to participate fully and equally within society. The EYPD was also about laying the foundation for action over the longer term and providing a new political impetus across Europe to achieve equality of rights for people with disabilities.

All of the then 15 EU Member States formally participated in the EYPD, together with Norway, Iceland and, latterly, Liechtenstein (hereinafter "the participating countries"), and its overall implementation in the EU Member States and the EEA countries was the responsibility of the European Commission. Although no formal requests to participate were received from the then candidate countries for EU accession, many of these countries and other states beyond, such as Switzerland, Turkey, Romania and Bulgaria, developed campaigns and undertook a wide range of activities and actions in support of the EYPD.

In contrast to previous European Years, the Commission proposed that much of the responsibility for the implementation of the EYPD should be decentralised to the level of the participating countries. To this end, each country was required to appoint and set up a national coordinating body, composed of a representative range of organisations representing people with disabilities and other relevant stakeholders. Much of the EU funding made available to support the actions and activities undertaken in the EYPD was awarded directly to national authorities to be spent in cooperation with the national coordinating body.

Although the main target audience of the EYPD campaign was the public at large, from the outset the Commission was committed to ensuring that 2003 should be a year *of* and not *for* people with disabilities. In all the key decisions and actions carried out during the EYPD, the involvement of people with disabilities themselves, at all levels, was of crucial importance. The Commission therefore ensured that representatives of people with disabilities at European level were involved in the development of priorities for the EYPD, the actions to be supported and the main messages for the campaign. At national level, the participating countries had to ensure that representatives of people with disabilities were part of the national coordinating body, and in particular that preference was given to organisations representing or defending the rights of people with disabilities when awarding co-funding. One of the aims of the EYPD campaign was to ensure that people with disabilities realised that 2003 was their year, during which they could become involved so as to guarantee that the issues of most interest to them were high on the political agenda.

The EYPD budget at EU level was initially agreed at €12 million. However, following a budgetary amendment adopted by the European Parliament in December 2002, a further €780 000 was added to the EU budget allocated for this action. Together with the contribution from the EEA countries, the final budget for the EYPD was almost €12.977 million.

At EU level, the Commission established an advisory committee (the "Disability Advisory Committee"), composed of official representatives of the participating countries, representatives of European disability organisations and other organisations concerned. The social partners at EU level were also invited to sit on this committee. At EU level, the

---

16 Council Decision of 3 December 2001 (2001/903/EC)

Commission also contracted and managed an EU-wide promotional campaign, which sought to create an overall identity for the Year, to mobilise all key stakeholders and to support the campaigns developed at national level.

At national level, in line with the specific priorities they adopted, the national coordinating bodies had responsibility for using EU co-funding to promote the aims of the EYPD and to support projects at local, regional, national and transnational level. Additionally, the Commission awarded funding to participating countries to organise launch events at the start of 2003, and additionally to the two countries holding the EU Presidency in 2003 (Greece and Italy) for the EYPD opening and closing events and a conference on the media and disability.

Overall, it can be considered that the EYPD was successful. The campaign was able to mobilise large numbers of organisations and individuals across Europe in support of the aims of the EYPD and it acted as a catalyst for, or in support of, a number of major actions and policy measures. These served to create a vast amount of general awareness about the rights of the EU's disabled citizens and increase the visibility of issues related to disability. This was reflected especially in the media coverage of disability issues in general and the EYPD campaign in particular, through the written press and through television and radio coverage. Moreover, the global grants awarded to each participating country to support projects had a particularly important leverage effect, generating huge interest in undertaking actions during 2003 and creating a 'snowball' effect as envisaged in the original Commission proposal.

Annex 2: Financial issues

As stated above, an amount of almost € 13 million was made available from the Community budget to support actions and activities for the EYPD. Almost two thirds of this amount was passed directly to the participating countries in the form of the global grants awarded to each country to co-finance projects and actions at national, regional and local level, or to support the national launch events, opening and closing events (organised by the EU Presidency countries) and one thematic conference. In accordance with the Council Decision, this funding was awarded to the designated authority in each participating country – a public-law body nominated by the state to take responsibility for managing the funds awarded. In most countries, the designated authority was the ministry with the main policymaking responsibility for disability issues.

In accordance with the Council Decision, all Community funds awarded as global grants and for national launch events could be used to finance up to 50 percent of the eligible costs of actions. Community funds awarded for the opening and closing events and thematic conference did not represent more than 80 percent of the total eligible costs. In order to manage the Community funds awarded as global grants, a funding agreement was signed between the Commission and each designated authority, setting out the measures to be implemented, the criteria for choosing beneficiaries, the conditions and rates of assistance, and the arrangements for monitoring, evaluating and controlling the use of the global grant.

Generally, Community co-funding for projects in the participating countries was significantly less than 50 percent. In fact, the average across the 17 participating countries was around 20 percent. The other main sources of funding at national level were the national, regional and local authorities. In some of the participating countries, the designated authority required project beneficiaries to supply the additional funding either from their own resources or from other sources, such as sponsoring.

From figures supplied to the external EYPD evaluators[17] it appears that for every 1 euro from the Community budget 4.5 euros were invested at national level in specific EYPD projects. Given the very large number of projects submitted in many of the participating countries, it is clear that limiting the EU financing rate to a maximum of 50 percent was a positive and effective approach in this particular instance.

At EU level, the Commission took responsibility for managing all the calls for tenders and calls for proposals for actions at EU level (with the exception of the Presidency and Media conferences). The overall commitment rate achieved for all actions supported from the Community budget was 98 percent (see annex 1).

[17] Rambøll management – see annex 2

Annex 3: Detailed breakdown of expenditure commitments in 2002 and 2003 (Budget Line 04 04 05 ex B5 806)

	Description	**Amount (in €1000)**
Total EU contribution to co-financed projects and actions in the participating countries		**8,299**
	Global grants	6,686
	National Launch events	685
	Opening ceremony	300
	Media and Disability Conference	228
	Closing ceremony	400
Total EU contributions to co-financed projects at EU level		**1,144**
	NGO information campaigns	337
	Transnational Projects	582
	Parliament of Disabled Persons	225
Total EU contributions to promotional activities		**2,403**
	EU Information and Promotional Campaign	2,400
	EDDP Postcards	3
Total EU spend on evaluation and study activities		**809**
	Evaluation of the European Year	194
	Eurobarometer survey	165
	Study on situation of disabled people in institutions	450
GRAND TOTAL		12,655

Annex 4: Overall assessment and long-term policy outlook

Through the EYPD campaign, the Commission wanted not just to draw attention to all the barriers that persons with disabilities face, but also to identify new ways of overcoming barriers, as well as new methods and approaches to do so. As part of its follow-up to the EYPD and in order to ensure the production of sustainable results beyond 2003, the Commission adopted the Communication on the policy follow-up to the EYPD – 'Equal opportunities for people with disabilities: A European Action Plan'[18]. In particular, the Communication puts forward an Action Plan for the Commission with a time horizon of 2010.

The objective of the Action Plan is to provide a reference point and a framework for mainstreaming of disability rights and issues into relevant Community policies and for developing practical measures in crucial areas to enhance the integration of people with disabilities. In this respect, the Commission has made a specific commitment to ensuring that the impetus created by the EYPD will continue well beyond 2003, and has delivered its own considerable contribution to ensuring the longer-term policy effects of many of the key objectives of the EYPD. Building on the contributions of a large number of Commission departments during 2003, supported by the Commission's Disability Inter-service Group, the work to integrate a mainstreamed approach on disability issues across Community action and to enable people with disabilities to participate equally in Community programmes and initiatives will continue. Moreover, the momentum created since 2003 has certainly contributed to raise awareness on disability issues in the scientific community and is triggering high quality research proposals.

The EYPD campaign has also succeeded in underscoring the European dimension of disability issues (through the very strong EU identity of the campaign, the march and bus route through all the participating countries). Across the whole EU, disabled people have used the EYPD campaign to put the issues of most concern high up the political agenda and in the forefront of the public mind. In many of the participating countries, particularly through the considerable media coverage of disability in 2003 and the strong and positive images portrayed, disability and the situation of people with disabilities has been, for the first time, a major subject of attention and a high level of public awareness has been achieved. This has reinforced the messages at all levels that disability does not mean inability, nor does it equate to lack of ability.

As indicated in the Commission's Communication on the follow-up to the EYPD, all of the then Member States adopted new legislation or developed the new policy measures which were implemented or announced in 2003. These concern not only the updating of existing laws and the passing of new ones, but also the promotion of new approaches, innovative methods and positive measures. It is clear that the EYPD has provided the impetus in Member States for new policy developments towards achieving equal opportunities for people with disabilities, triggering a definitive shift towards more pro-active measures in favour of people with disabilities, while laying the foundations on which future long-term action can be built.

---

[18] http://europa.eu.int/comm/employment_social/news/2003/oct/com650_final_en.html

Annex 5: External evaluation of the EYPD Campaign

The Commission engaged an external contractor to evaluate the EYPD campaign. In view of the decentralised approach to the EYPD, this was a particularly difficult task. The very nature of a transfer of responsibility to the national level, and the efforts made by those involved at all levels to encourage ownership of the EYPD and mobilise the largest possible number of organisations and individuals in the campaign, meant that it was not possible to monitor the implementation or impact of these actions directly and individually. Therefore, the methodology adopted for the external evaluation required by the Council Decision was to analyse all the key products of the EYPD campaign and interview many of the key players at EU and national levels. The evaluator also undertook a number of case studies, looking at the approach to the EYPD in some of the participating countries or specific actions at European level, and circulated a questionnaire to all of the projects which received EU co-funding. The summary of the evaluation report is attached in Annex 2 below.

The overall conclusion of the evaluation was that the approach taken with respect to the establishment of an overall EU campaign with decentralisation of some of the implementation of the EYPD to national level was the correct one. This, in particular, allowed the EU to address and focus on many of the challenges which people with disabilities still face on a daily basis in all participating countries. At the same time, the approach helped to create a campaign that was very relevant and appropriate within its broad overall objectives, while addressing national priorities and the evolving needs within the participating countries. The evaluation concludes that the approach also allowed maximum involvement by people with disabilities in the EYPD and supported the prioritisation of resources in line with the key issues identified at national level. However, it is clear that overall resources to support the EYPD campaign were often limited and the backing of a number of key EU and national organisations and individuals was vital to the success of the campaign.

The evaluation report also found that the EYPD campaign acted as an important lever for disability issues at different levels, as it was able to influence and define actions, prompt various decision-makers to focus upon disability issues and put disability higher up the political agendas. However, the evaluators consider that attention should have been focused more on highlighting good practice and innovation, and on identifying ways in which actions could be replicated and transferred to other contexts. The report also established that all key players in the implementation of the EYPD (the Commission, disability organisations, national coordinating bodies, government authorities etc) implemented it in line with the Council Decision establishing the EYPD and, given the limited human and financial resources available at different levels, managed to achieve the participation of a wide variety of stakeholders including national, regional and local authorities, social partners, and most importantly disability organisations and other NGOs. The report notes a similar involvement, especially of disability organisations, in the projects co-financed from the Community budget. Finally, the report concludes that the decentralised approach and delivery mechanism adopted by the Commission was a strong vehicle and a significant factor in the success of the EYPD campaign.